

Forslagsstilleren (Berntsen): Uagtet det foreliggende Lovforslag, som jeg har tilladt mig at forelægge det høje Ting, er let overskueligt, skal jeg dog tillade mig at fremsætte nogle faa Bemærkninger til Begrundelse deraf:

Det var jo utvivlsomt et stort Gode for den danske Husmandsklasse, da man ved Loven af 28. Maj 1880 oprettede to Husmandskreditforeninger, en for Jylland og en for de danske Østifter. Disse Foreninger kom til Stede paa et Tidspunkt, da det næsten var umuligt for Ejere af mindre Ejendomme paa Landet at tilvejebringe Laan i deres Ejendomme paa taalelige og rimelige Vilkaar. Men ved Oprettelsen af disse to Husmandskreditforeninger traadte Staten til og tilsagde Husmændene to Fordele, som ingen af Landets andre Kreditforeninger er i Stand til at byde, derved at Staten paatog sig at refundere Taksationsomkostningerne og at garantere Renter af Foreningernes Kasseobligationer, ved hvilken Statsgaranti Husmændene jo nyde den store Fordel, at deres Obligationer næsten stadig staa 4 pCt. højere i Kurs end andre Kreditforeningers Obligationer, hvad der jo er af overordentlig stor Betydning for Laantagerne.

Endelig lønner Staten som bekendt den ene Revisor ved hver af de nævnte Husmandskreditforeninger.

Jeg mindes imidlertid godt den Frygt, der i 1880 kom til Orde, ogsaa i dette Ting, under Forhandlingen om Oprettelsen af de to Husmandskreditforeninger. Man sagde fra en enkelt Side, at det var et nyt og et farligt Princip, man kom ind paa, derved at man vilde anvende Statskassens Midler til Fordel for en enkelt Samfundsklasse. Nu er det Princip jo ikke mere nyt, og det er jo ikke et Princip, man er bange for her i Tinget. Man sagde endvidere, hvor utrolig det end kan lyde, at det vilde være farligt at give Husmændene, der jo ikke ere vante til at have mange Penge mellem Hænderne, saa let Adgang til at erhverve Penge. Man mente, at Husmændene vilde laane flere Penge, end de trængte til, og man antog, at naar de fik saa mange Penge paa en Gang, vilde de lade Violen sørge og glemme at passe deres Arbejde. Ja, saaledes blev der virkelig fra enkelte Sider argumenteret over for en Klasse af Medborgere, der maa slide haardt for det daglige Brød, ret som om disse Mennesker ikke vidste, hvad Penge er værd. Dernæst fremhævede man det farlige ved, at Staten ved sin Rente-garanti paadrog sig en Forpligtelse, hvis

Omfang ingen kunde forudse, og endelig sagde man, at der var ikke tilstrækkelig Trang til saadanne Foreninger.

Nu har imidlertid disse to Husmandskreditforeninger eksisteret og virket i 23 Aar og heldigvis gjort alle disse Indvendinger og al Frygt til Skamme. Den jydsk Forening begyndte sin første Termin med 1,689 Interessenter og en Udlaanskapital paa henved 2 Mill. Kr. Aaret efter havde den 3,229 Interessenter med en Udlaanskapital paa ca. $3\frac{1}{2}$ Mill. Kr. Men sidste Aars Regnskab viste, at den jydsk Forening havde 40,701 Interessenter med en Udlaanskapital paa 53,932,600 Kr. Østifternes Husmandskreditforening begyndte det første Aar med 660 Interessenter og en Udlaanskapital paa 615,000 Kr., altsaa godt og vel $\frac{1}{2}$ Mill. Kr. Men nu staa denne Forening med 12,139 Interessenter og en Udlaanskapital af 13,266,050 Kr. Det vil altsaa sige, at i de 23 Aar, der ere gaaede siden disse Foreningers Stiftelse, have mellem 60,000 og 70,000 Husmænd her i Landet erholdt til Laans en Kapital af henved 70 Mill. Kr.

Af disse Tal vil man se, hvilken stor økonomisk Betydning disse to Foreninger have haft og fremdeles ville have for den danske Husmandsstand, som derigennem har faaet Midler i Hænde til at forbedre ikke blot deres ofte i Forvejen tarvelige Bygninger, men ogsaa deres Besætninger og deres Areal, og til at føre en mere intensiv Drift af deres smaa Lodder. Ved disse to Foreninger have Husmændene erhvervet den Tryghed, at deres Laan ikke opsiges fra Kreditors Side, og at Renten ikke stiger. Tværtimod er ved gentagne Konverteringer Renten bragt ned for de ældre Laansøgere. Og hvad Staten angaar, har den aldrig nogen Sinde haft Men eller Besvær af sin Rente-garanti. Husmandskreditforeningerne have tværtimod opsparet en Reservefond, der udgør over 5 pCt. af Interessenternes Restgæld, og for de ældre Laantagere er Renten allerede nedsat med $\frac{1}{5}$ pCt. aarlig.

Men den første Forskrækkelse over disse Husmandskreditforeninger bevirkede imidlertid, at man ved Loven af 28. Maj 1880 satte Taksationsgrænsen for de Ejendomme, der overhovedet kunde pantsættes til disse Foreninger, ved 4,000 Kr., og kun Huse med over 1 Skp. Land kunde faa Laan, der svarede til Halvdelen af Taksationssummen, medens Huse med under 1 Skp. Land, de saakaldte jordløse Huse, kun maatte faa Laan, der svarede til $\frac{2}{5}$ af Taksationssummen. Imidlertid